

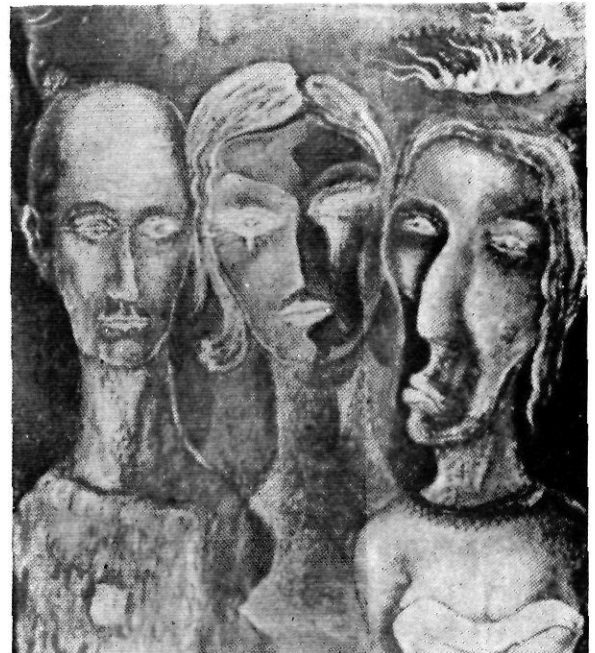
el grup indika, com a símptoma

1952. Escultures, quadres, els escrits de l'època i la memòria. Sembla que no haurà pas estat difícil reagrupar les mateixes peces, o altres datades en aquell període, que constituïren les dues manifestacions de l'efímer **Grup Indika**. Tampoc no ofereix gaires dificultats reconstruir-ne l'esperit i el context.

Dels textos escrits, definitoris de quelcom que s'assemblés a un manifest, a uns postulats estètics o programàtics quasi no n'han quedat o no en varen existir mai. Al catàleg de la **II Manifestació Indika**, a la Sala Municipal d'Exposicions de Girona, des del 21 de juny al 4 de juliol del 1952, patrocinada pel Cercle Artístic, hi ha una petita indicació, digna de l'etapa madrilenya d'Eugeni d'Ors: «**Indika, nombre eufònic ancestral, es el núcleo del plasma que dio vida a nuestra tierra que nosotros pretendemos sublimizar con formas angélicas**».

Caldria haver assistit a la conferència que Joan Massanet (1899-1969), el més motivat i el veterà del Grup, donà a Figueres, al Saló d'Actes de l'Ajuntament, el mes de febrer del mateix any, coincidint amb la primera exposició d'**Indika** i sota el nom genèric de «**El arte de nuestros días**», per poder recordar el contingut de les formulacions que el pintor de l'Escala podia haver donat a la suggestiva denominació del grup, en relació als nostres avantpassats ibèrics del Baix Empordà, els Indiketes.

Joan Massanet, el 1952, en solitari, havia ja realitzat una bona part de la seva insòlita obra, la síntesi de la qual supera les tòpiques simili-

per
ENRIC MARQUÈS i RIBALTA

Pintura de Joan Massanet.

tuds que li han volgut atribuir amb el seu veí Salvador Dalí. Potser només es tractava d'una evocació simpàtica, difusa, intuïtiva, simptomàtica de la necessitat d'empalmar o d'arrelar-se en el passat de la nostra cultura autòctona.

Quelcom d'això s'estava fent llavors arreu de la península. És a dir, els joves artistes, desemparats pel tall que representà la guerra, cercaven punts de contacte i d'unió per guiar-se i enfortir-se. El **Dau al Sst**, a Barcelona, i més concretament el **Grup Taüll**, també responien a aquesta informada necessitat, invocant paral·lelament un altre gran moment del nostre art nacional, el romànic.

Potser no cal filar massa prim. Els problemes que preocupaven més els joves artistes d'aquells anys eren essencialment d'ordre plàstic. Calia conquerir la llibertat de llenguatge primer, perquè qualsevol llibertat d'informació i d'expressió havien estat ofegades. I pintar i esculpir en llibertat era combatre, anar endavant.

Crec que va ser de la coneixença d'en Massanet per part d'en Joaquim Casellas (1927), esperit inquiet i audaç, d'on va néixer la idea d'**Indika**. En Quim sentia una gran atracció i tenia facilitat al món de l'arqueologia; àdhuc restaurava peces prehistòriques a l'improvisat i pintoresc taller de restauracions del Museu de

Sant Pere de Galligants, activitat que també havien exercit, escadusserament, Francesc Torres-Monsó (1922) i Emília Xargay (1927).

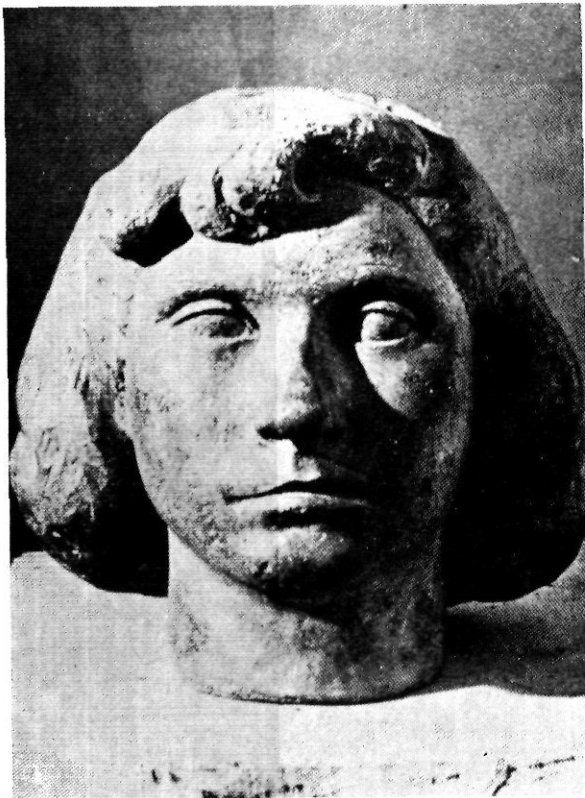
Aquesta afinitat amb en Joan Massanet, afincat el superrealista en el prestigiós paratge emporità, degué ser la guspira d'**Indika**, que donà a la convocatòria una dimensió comarcalista, amb els artistes avançats que s'acabaven de donar a conèixer, a Girona, Olot i Figueres.

L'intent no passà d'aquí i, segurament, ja n'hi havia prou. Qualsevol front que es formés en aquell moment era vàlid per fer-se sentir, trencar motlles, intentar convèncer, i lluitar contra un estat d'opinió verbal i escrit: les reaccions d'Argos, pseudònim de l'excel·lent columnista de **Los Sitios**, mossèn Bolòs, llegides avui són inefables. Inflexible d'entrada, amb el pas dels anys i amb la consolidació de l'obra dels artistes joves, el genial periodista sord del carrer de les Ballesteries anà aflluixant l'estretor dels seus arguments, contradictoris fins a extrems còmics. En el comentari a l'exposició del **Grup Indika** a Girona (**Los Sitios**, 27 de juny del 1952), després d'acusar els expositors de falta de seriositat i de negar-los la més mínima virtut gràfica, qualifica els resultats de «**Pintura caleidoscòpia**», amb el deliciós paràgraf següent: «**Pero ya sabemos que el caleidoscopio es un aparatito para divertir a los niños que en otro tiempo utilizaban los fabricantes de estampados para crear nuevas combinaciones en sus telas**».

A **Indika** confluïren una sèrie d'individualitats que posteriorment es desenvoluparien, totes, a nivells desiguals, però afirmativament. Marià Oliveras i Jordi Curós iniciaren la **ruptura** amb el formalisme olotí de postguerra. Jordi Curós (1930) aleshores era un pintor i sobretot un dibuixant impacient, prolífic, fort. Bartomeu Massot (1927-1974) i Evarist Vallès (1923), des de Figueres, intentaven trencar amb una excessiva i comprensible dependència daliniana. Emília Xargay ja era una pintora decidida i substancial. Torres Monsó es trobava en plena etapa mediterraneanista, càlida i prometedora, i acabava de revelar-se a Barcelona dins el **Grup Postectura**, que capitanejava l'escultor Josep M.ª Subirachs, i a través del qual els gironins establiren un fructífer contacte amb Esther Boix (1927), filla de Llers, pintora exigent i informada.

Ja hem parlat de Joaquim Casellas, que ho tocava tot, inventiu i temerari. Una personalitat rica, anecdòtica, un **cas**.

Les coses eren difícils per als joves artistes, però llur entusiasme era fresc, intacte, indestructible. Els mitjans eren nuls, no es venia pràcticament res i la crítica, generalment, era escèptica, malhumorada. Més que circumstancialment franquista, es podria afirmar, fonamentalment, que era incompetent fins a la ignorància.

Escultura de Torres Monsó.